

YURAK FAOLIYATINING BOSHQARILISHI BUZILISHIDA YUZAGA KELUVCHI ARITMIYALAR.

Salaydinova CH.Q¹., Rasulova S.U².

Samarqand davlat tibbiyot universiteti 1-son davolash ishi fakulteti talabasi¹,

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi 1-son davolash ishi fakulteti talabasi²,

Samarqand davlat tibbiyot universiteti normal fiziologiya kafedrası

Ilmiy rahbar—Assistent **Yusupov M.M.**

Kirish. Yurak-qon tomir tizimining boshqarilishi ning buzilishi hozirgi kunda dolzarb muammolardan biri bo'lib turibdi. Yurak funksiyasining buzilishlari oqibatida turli xil patologiyalar yuzaga keladi. Yurak ritmining buzilishlari ko'pgina yurak xastaliklari uchun xos bo'lib, to'satdan o'linga olib keluvchi asosiy sabab bo'ladi. Yurak kasalliklaridan o'lishning 93 %i yurak ritmining buzilishlari oqibatida yuz beradi.

Tadqiqot maqsadi. Yurak mushaklarining ritmik va mutanosib qisqarishi miokard tarkibidagi ritmni boshqaruvchi tuzilma sinus tuguni hamda alohida o'tkazuvchan yo'llari bilan tavsiflanadi. Yurakning ritmik boshqarilishini ta'minlaydigan o'tkazuvchan yo'llarga avtomatizm, o'tkazuvchanlik, qo'zg'aluvchanlik, qisqaruvchanlik kabi xususiyatlar kiradi. Aritmiyalar ushbu xususiyatlarning buzilishi natijasida yuzaga keladi.

Materiallar va usullar. Yurak funksiyalarining buzilishi natijasida yuzaga keladigan turli xil patologiyalardan biri bo'lgan aritmiya sabablarini yanada kengroq o'rganish maqsadida Samarqand viloyat ko'p tarmoqli klinikasi, Kardiologiya bo'limida statsionar holatda davolanayotgan 40 nafar bemor tanlab olindi. Ushbu bemorlar sinusli taxikardiya kasalligi bilan murojaat qilishgan. Sinusli taxikardiya – yurak qisqarishlarining me'yordagidan ko'ra tezlashishi, ya'ni daqiqasiga 100 dan ortib ketishidir. Bunda sinus yoki sinoatrial tugunida impuls tezlashib, impuls orasidagi davr doimiy bo'ladi. Sinusli taxikardiyaning yuzaga keltiruvchi asosiy omil diastolic depolyarizatsiyaning tezlashishi bo'lib u asosan stress, jismoniy zo'riqish, nevrozlar, isitmalash kabi holatlarda yurakka simpatik nerv tizimining ta'siri kuchayishi hamda parasimpatik nerv tizimining ta'siri pasayishi yotadi. Bunda retikulyar formatsiya, uzunchoq miya, parasimpatik nerv tugunlarining shikastlanishi sabab bo'ladi.

Tadqiqot natijalari. Yurak avtomatizmining buzilishi oqibatida yuzaga keladigan aritmiya ya'ni Sinusli taxikardiya kasalligi bilan davolanayotgan bemorlarning anamnezi tahlil qilinganda ularning 30 nafarida (75%) stress, ruhan zo'riqish, nevroz sababli yuzaga kelgan. Ushbu 30 nafar (75%) dan 12 nafari (40%) ayol, 18 nafari (60%) esa erkaklarni tashkil etadi. Bemorlarning yoshi o'rtacha 40-45 yoshgacha bo'lgan bemorlar hisoblanadi.

Xulosa. Yuqoridagi ma'lumotlarga ko'ra shuni aytish mumkinki, insonlarning ko'pchilik qismi ruhiy zo'riqish, stress, depressiya, tez asabiylashish tufayli turli xil kasalliklar bilan og'riydi. Yurak qon tomir tizimi kasalliklari esa asosiy o'rinni egallab turibdi. Ushbu kasalliklarning oldini olish va davolashda avvalo sog'lom turmush tarziga rioya qilish, depressiya holatlariga olib keluvchi omillardan iloji boricha saqlanish talab etiladi.